

4. Internkontroll

4.1 Forskjellen på Internkontroll (IK) og kvalitetssikring (KS)

IK er kvalitetssikring av helse, miljøet rundt og sikkerheten til den enkelte arbeider. IK er også vår sikkerhet for at lover og regler med hensyn til produksjon blir fulgt..

KS er kvalitetssikring av produkt og arbeidsrutiner for et bedre produkt produsert med henblikk på økonomi og sikkerhet.

Internkontroll omfatter menneskets sikkerhet og miljøet på arbeidsplassen. Det er vanskelig å måle IK, men den er et viktig element i trivsel og arbeidsmoral for den enkelte ansatte, noe som indirekte har betydning for det endelige produktet som bedriften skal selge.

IK-Akvakultur: Forskriften om internkontroll ble vedtatt 19. mars 2004, og trer i kraft fra 1. januar 2005. I akvakulturlovgivningen fastsettes samfunnets krav til:

- balanse og bærekraft (miljø)
- dyrehelse og
- dyrevelferd
- NS 9415

Forskriften skal sikre at akvakulturnæringen systematisk gjennomfører tiltak for å oppfylle disse kravene. Slik kan næringen holde seg stabil, lønnsom og livskraftig på lang sikt

Og den omfatter bl. annet:

- [IK Akvakultur](#)
- [Internkontrollforskriften](#)
- [Lov om akvakultur](#). Fiskeridirektoratet fører tilsyn og fatter vedtak.
- [Akvakulturdriftsforskriften](#). Fiskeridirektoratet fører tilsyn og fatter vedtak.
- [NYTEK forskriften](#)
- [Dyrevernloven](#). Mattilsynet fører tilsyn og fatter vedtak.
- [Dyrehelseaspektet i matloven](#). Mattilsynet fører tilsyn og fatter vedtak.

4.2 Helse, miljø og sikkerhet

HMS er en del av vår internkontroll og omfatter:

HELSE: Den ansattes personlige helse, det kan være tilgang til fysioterapeut, hjelpemidler og AKAN arbeide (forebyggende rusmiddelarbeid).

MILJØ: Vurderer sikkerheten ved bruk av farlige stoffer, håndtering av avfall av alle slag, luftkvalitet, lys på arbeidsplassen, støy, støv, mobbing, etc.

SIKKERHET: Omfatter fysiske tiltak som brannvern, personlig verneutstyr, sikring mot innbrudd og industrispionasje osv.

Hver bedrift skal ha et verneombud eller annen representant som har kunnskap om [arbeidsmiljøloven](#) og [internkontrollforskriften](#). Vedkommende er de ansattes representant på arbeidsplassen i alle saker som omfatter arbeidsmiljøet. Han/hun skal også være en pådriver for bruk av verneutstyr og økt sikkerhet for ansatte og besøkende.

Det er den enkeltes ansvar å rapportere muntlig eller skriftlig til driftssjef/daglig leder om brudd eller mangler på internkontrollforskriften.

Alt av arbeidsrutiner som berører helse, miljø og sikkerhet for bedriften, skal utføres etter bedriftens kvalitetssikringshåndbok.

Kleiva Fiskefarm AS, Gratanglaks AS, Astafjord Smolt AS og Astafjord slakteri AS er forpliktet gjennom internkontrollforskriften "å fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet"

Kleiva Fiskefarm AS, Gratanglaks AS, Astafjord Smolt AS og Astafjord slakteri AS skal alltid ha verneombud. Verneombud velges for 2 år i gangen og skal ha gjennomført nødvendig opplæring og kursing så snart som mulig etter tiltredelse. Verneombud skal gjennomføre minst 1 besøk i året på hver lokalitet. Vedkommende deltar på lokalitetsmøter sammen med ledelse, lokalitetsledere, samt personell på lokaliteten møtet kjøres på. Det går gjennom HMS relaterte avvik som er behandlet eller står under behandling siden siste lokalitetsmøte eller Site Training samling. Verneombud går gjennom prosedyrer og risikokartlegging som vedrører brann, arbeidsulykke og bruk av pålagt verneutstyr. Nyansatte med behov for HMS relaterte kurs som førstehjelp og kran registreres og de settes inn i en kursplan utarbeidet av verneombud.

Våre overordnede mål for helse, miljø og sikkerhet er:

Sykefravær: under 2 %

Nestenulykker: 0 %

Skader/ulykker: 0 %

HMS avvik: 0 %

På Kleiva Fiskefarm og Gratanglaks mener vi at:

- Mennesket er den viktigste ressurs i bedriften, og helsen er avgjørende for menneskets trivsel og effektivitet.
- Ved å vurdere HMS like høyt som produksjon og økonomi, vil vi forebygge ulykker og helseskader, samt skape trivsel på arbeidsplassen.
- HMS er lønnsomt.
- Uhell skjer ikke, de forårsakes.
- Alle skader kan forebygges.
- Ledelsen må gå foran i HMS-arbeidet.
- Opplæring står sentralt i det daglige arbeidet.
- Alle fast ansatte skal ha nødvendig opplæring og kurs i bruk av løfteutstyr
- Alle fast ansatte skal ha opplæring i bruk av båt. (Alle født etter 1980 skal ha båtførerbevis)

4.3 Risikovurdering HMS

Kleiva Fiskefarm AS, Gratanglaks AS, Astafjord smolt AS og Astafjord slakteri AS er forpliktet gjennom internkontrollforskriften å kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene" (sitat fra internkontrollforskriften)

4.31 Risikovurdering HMS flere lokaliteter oppdatert 150616

Gratanglaks/ Kleiva Fiskefarm

Helse, miljø og sikkerhet

Whatif...

Gratanglaks/ Kleiva Fiskefarm

Laget den : 2016-01-12 09:56:10

Analyseobjekt : Gratanglaks/ Kleiva Fiskefarm

Sist oppdatert : 2016-06-15 15:58:20

den Kontuøier : Bjørn Karlisen

Deltakere

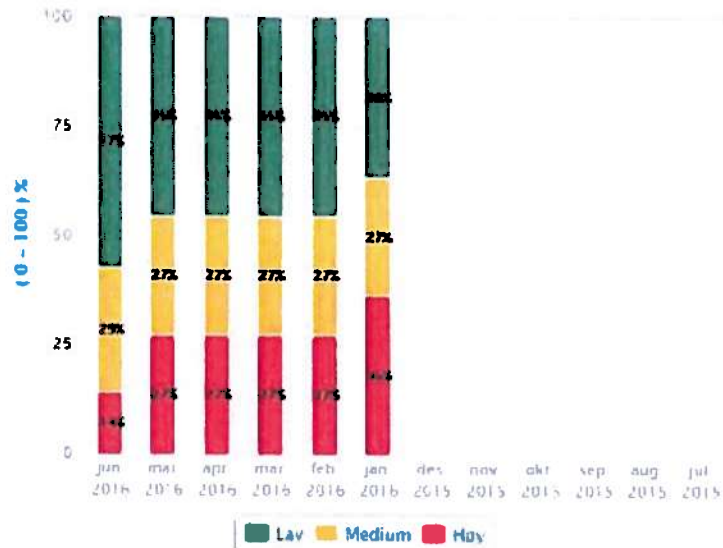
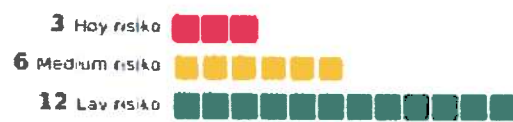
Analyseleder	Lars Berg
	Simon Nilssen
	Jonas Svendsen
	Røy-Helge Andréassen
	Bjørn Karlisen

Utfyllende informasjon

Gjelder felles vurdering alle lokaliteter. Følges opp med egne risikovurderinger på enkeltlokaliteter, når flere er forenlig med Whatif!

Om Whatif verktøyet og Whatif metoden

Whatif er et webverktøy for styring av risiko som tar i bruk ansattes kunnskaper og erfaring for sikre mangfold og engasjement.

Risikobildet for de siste 12 månedene**RISIKO**

Selvlaget kort: 0

1 tiltak vil kunne forbedre risikobildet

- 1 Gjennomførte
- 0 Gjenstår

3 Høy risiko

Løfteutstyr

 Tau og kjettinger

 Vind

6 Medium risiko

 Klemeskader

 Fall i sjøen

 Kaldt og isete

 Alenearbeid

 Bruk av nøkk

 Dykking

12 Lav risiko

 Samordning

 Arbeidstid

 Pauser

 Ikke egnet utstyr

 Opplæring

 Høye bølger

 Strømsjokk

 Brann

 Hørsel/støy

 Bruk av båt

 Varme arbeider

 Kjemikalier

HØY RISIKO

Løfteutstyr

Hva om noen skades ved bruk av løfteutstyr?

Sannsynlig - Katastrofalt

Scenario historikk

Dagens status:

2016 01 12

Dagens barrierer

Forstehjelpsutstyr

Kontroll av elektrisk anlegg

Nødstop

Sikkerhetsopplæring

Instrukser

Opplæringsplan for nye medarbeidere

Sertifisert opplæring

Tau og kjettinger

Hva om noen skades ved bruk av tau/kjettinger og lignende?

 Meget sannsynlig - Katastrofalt

Scenario historikk

Dagens status:

2016-01-12

Kommentar til sannsynlighet/tilstand

Har hatt uhell med tau og wire som har slitt seg.

Dagens barrierer

Varslingslister

Forstehjelpsutstyr

Nødstopp

Personlig verneutstyr

Instrukser

Opplaeringsplan for nye medarbeidere

Sertifisert opplæring

Vind

Hva om det er mye vind?

 Meget sannsynlig - Alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

2016-01-12

Kommentar til sannsynlighet/tilstand

Vurdering av værforhold på lokalitet ved transport av personell

Dagens barrierer

Riktig bekledning

Varslingslister

Romningsplan

Forstehjelpsutstyr

Beredskapsplan

Samband

Personlig verneutstyr

Sikkerhetsopplaering

Instrukser

Opplaeringsplan for nye medarbeidere

Sertifisert opplaering

Fall i sjøen

Hva om noen faller i sjøen?

 Sannsynlig - Moderat alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

2016-01-12

Dagens barrierer

Forstehjelpsutstyr

Beredskapsplan

Personlig verneutstyr

Kaldt og isete

Hva om det er kaldt og isete?

 Sannsynlig - Moderat alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

2016-01-12

Dagens barrierer

Riktig bekledning

Beredskapsplan

Samband

Personlig verneutstyr

Periødisk kontroll av utstyr og maskiner

Instrukser

MEDIUM RISIKO

Klemskader

Hva om der oppstår klemskader?

☐ Sannsynlig - Alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

☐
2016-01-12

Dagens barrierer

Forstehjelpsutstyr

Kontroll av elektrisk anlegg (S)

Samband (S)

Nodstopp (K)

Personlig verneutstyr

Periodisk kontroll av installasjoner

Periodisk kontroll av utstyr og maskiner

Sikkerhetsopplaering

Opplaeringsplan for nye medarbeidere

Sertifisert opplaering

Alenearbeid

Hva om det utføres arbeid alene?

 Sannsynlig - Moderat alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

2016-06-15

Bruk av nökk

Hva om noen skades som følge av bruk av nökk?

 Sannsynlig - Moderat alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

2016-06-15

Dykking

Hva om det skjer en dykkerulykke?

 Lite sannsynlig - Katastrofalt

Scenario historikk

Dagens status:

2016-06-15

LAV RISIKO

Samordning

Hva om aktiviteter mellom flere selskap ikke samordnes?

■ Lite sannsynlig + Lite alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

2016-01-02

Arbeidstid

Hva om lang, eller ugunstig arbeidstid påvirker sikkerheten?

☒ Lite sannsynlig - Alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

2016-06-15

Tidligere
plasseringer:

2016-01-12

Dagens barrierer

Varslingslister

Forstehjelpsutstyr

Samband

Nødstop

Personlig verneutstyr

Sikkerhetsopplaering

Instrukser

Opplaeringsplan for nye medarbeidere

Sertifisert opplaering

Tiltak

Arrangere førstehjelpskurs

stærte prosess med oppstart av førstehjelpskurs

Ansvarlig: Lars Berg

Estimert kostnad:

Tiltaket er: Konsekvensreducerende

Frist: 2016-03-12

Kommentar til gjennomført tiltak: Gjennomført, og avtalt at resterende 6 personer gjennomfører etter sommerferien.

Godkjent 2016-04-18 av Roy-Helge Andreassen

Kvittert 2016-04-18 av Roy-Helge Andreassen

Pauser

Hva om ansatte ikke har tid til pauser?

☒ Sannsynlig - Lite alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

☒
2016-01-12

Kommentar til sannsynlighet/tilstand

Havari på utstyr kan føre til unødvendig mye arbeid

Kommentar til konsekvens

Ikke tid til pauser

Dagens barrierer

Pauselokaler

Periodisk kontroll av installasjoner

Ikke egnet utstyr

Hva om arbeidsutstyr ikke er egnet til formålet?

☒ Lite sannsynlig - Lite alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

☒
2016-01-12

Opplæring

Hva om ansatte ikke har opplæring i arbeidsutstyr?

■ Sannsynlig - Lite alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

2016-01-12

Dagens barrierer

Sikkerhetsopplæring

Opplæringsplan for nye medarbeidere

Sertifisert opplæring

Høye bølger

Hva om det er høye bølger?

■ Lite sannsynlig - Alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

2016-06-15

Strømsjokk

Hva om noen får strømsjokk?

■ Lite sannsynlig - Moderat alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

2016-06-15

Brann

Hva om det oppstår brann?

☐ Lite sannsynlig - Alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

Hørse/støy

Hva om noen skader hørselen?

☐ Lite sannsynlig - Alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

Bruk av båt

Hva om noen skades som følge av bruk av båt?

☐ Lite sannsynlig - Alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

Varme arbeider

Hva om noen skades som følge av varme arbeider?

☐ Lite sannsynlig - Alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

2016-06-15

Kjemikalier

Hva om ansatte eksponeres for farlige kjemikalier?

☐ Lite sannsynlig - Alvorlig

Scenario historikk

Dagens status:

2016-06-15

Side 38 av 598

5. Systematisk IK- Akvakulturarbeid

Site Training skal ivareta Systematisk IK- Akvakulturarbeid

Dato: Fra.....26.09.06 Siste endring: 15.09.16

Ansvarlig for virksomheten: Johannes Arvesen/Tore Lundberg.

Lars Berg er ansvarlig for å sørge for at bedriftens kvalitetssikringshåndbok er oppdatert og tilfredsstillende krav i lovverket vedrørende Kleiva Fiskefarm AS og Gratanglaks AS. Dagfinn Eidissen er ansvarlig for Astafjord Smolt AS. Kjell Arne Andersen er ansvarlig for Astafjord slakteri AS.

5.1 Lover og forskrifter

IK - Akvakultur omfattes av følgende lover:

- [Lov om akvakultur](#)
- [Matloven \(den akvakulturrelaterte delen\)](#) og
- [Lov om dyrevelferd](#)

Lover:	Aktuelle forskrifter:	Kommentar
Lov om akvakultur	• Akvakulturdriftsforskriften • Nytek forskriften	Internett fil tilgjengelig på lokalitet
Matloven	• Akvakulturdriftsforskriften	Internett fil tilgjengelig på lokalitet
Dyrevernloven	Akvakulturdriftsforskriften	Internett fil tilgjengelig på lokalitet

5.2 Mål og planlegging

Kleiva Fiskefarm AS og Gratanglaks AS sine mål knyttet til internkontrollen:

Hva er det vi ønsker å oppnå?	
Hva er det vi ønsker å oppnå?	Slik skal vi få måloppnåelse!
1. Innen 01.04.16 skal vi ha på plass personellrulling på levering av fisk, samt kontrollsenter.	1. Roy Andreassen har hovedansvar sammen med Marius Arvesen og Lars Berg. Personell følger opp.
2. Innen 01.06.16 skal vi ha igangkjørt mulighet for foring fra Kontrollsenter på samtlige lokaliteter..	2. Kontrollsenter bemannes med tilstrekkelig personell. Infrastruktur skal være på plass. Roy H Andreassen, Marius Arvesen og Lars Berg har ansvar samen med Espen Skjellhaug. Lokalitetsledere følger opp.
3. Innen 01.06.16 skal selskapene ha GlobalGAP sertifisering.	3. Marius Arvesen har hovedansvar. Lars bidrar ved behov. Lokalitetsledere følger opp.
4. Innen 01.11.16 skal vi ha sertifisering for salg av fisk til Whole Food Marked.	4. Lars Berg har hovedansvar. Marius Arvesen bidrar ved behov. Lokalitetsledere følger opp.
5. Innen 31.12.16 skal vi ha en erfaringsbasert plan for ikkemedikamentell lusbehandling klar. IK oppdateres. Plan skal følges opp på lokaliteter.	5. Lars Berg er ansvarlig for plan. Svein M Nylund, Marius Arvesen og Roy Andreassen bistår i utarbeidelse. Lokalitetspersonell følger opp.

Kleiva Fiskefarm AS og Gratanglaks AS sine mål knyttet opp til ytre miljø, dyrehelse og dyrevelferd:

Hva er det vi ønsker å oppnå?	
Hva er det vi ønsker å oppnå?	Slik skal vi få måloppnåelse!
2. Vi skal ikke ha rømming av fisk i vår virksomhet.	2.1 Alle ansatte skal på rømmingskurs Innen de første 12 måneder etter at de har tiltrådt stilling. Alle ansatte skal føre opplæringslogg, samt følge selskapenes internkontrollsystem.
3. Vi skal sørge for at fisken har optimale miljø og ernæringsmessige forhold å leve under.	2.2 Alt utstyr skal være sertifisert og ha gyldig dokumentasjon i forhold til NS 9415
4. Vi skal ikke ha mer enn 5% dødelighet i anlegget.	2.3 Vi skal bruke "Dagsjournal kap.5.13" og FTE daglig.
5. Vi skal følge forskriftene angående innrapportering hver uke/måned.	3.1 Dette skal vi sikre ved å fokusere på forfaktor og fiskens omgivelser. Vi skal ha høyt fokus på fiskevelferd og fiskehelse. Alle skal på fiskevelferds kurs innen de 12 første månedene etter at de har tiltrådt stilling.
6. Vi har en grønn profil. Vi har 0-toleranse for utslipp av olje og kjemikalie produkter.	3.2. Vi skal logge oksygenverdier døgkontinuerlig. Tiltak er beskrevet i prosedyre kap. 1.15. Oksygenlogging 4 og 5. Tiltak punkt 4: Se prosedyrer i kap 1 Produksjon. Tiltak punkt 5: Se Kap. 5.13 Dagsjournal for innrapportering rutiner og ansvar.
7. Vi skal ha like høyt fokus på rensefiskens helse og trivsel som laks.	6. Vi samler opp spillolje på returfat. Olje, drivstoff og rengjøringsprodukter oppbevares i tette beholdere. Det skal gis opplæring i bruk på lokalitet.
	7. Vi har opprettet en stilling som innebærer ansvar for oppfølging av rensefisk, samt generelt luskontroll. Lokalitetspersonell får opplæring, samt prosedyrer vedrørende rensefisk som skal følges opp.

5.3 Organisering

Virksomhetens navn: Kleiva Fiskefarm AS, Gratanglaks AS, Astafjord Smolt AS og Astafjord slakteri AS.

Daglig leder: Johannes Arvesen og Tore Lundberg
Ass. Daglig leder: Marius Arvesen

Antall ansatte:

32 heltid Gratanglaks AS og Kleiva Fiskefarm AS

35 heltid Astafjord slakteri AS

7 Astafjord smolt AS

0 stk Deltid/Lærlinger

Fordeling av arbeidsoppgaver utføres av: Lars Berg

Ansvarlig for internkontrollsystemet: Lars Berg

5.4 Kunnskap og ferdigheter

Kleiva Fiskefarm AS, Gratanglaks AS, Astafjord smolt AS og Astafjord slakteri AS skal sørge for at arbeidstakere har tilstrekkelige og oppdaterte kunnskaper og ferdigheter i virksomhetens internkontroll

Ansvarlig for vurdering av kompetanse og planlegging av opplæring er driftssjef og daglig leder.

Informasjon og kommunikasjon:

Informasjonsoppgaver utføres av: Elisabeth Bertheussen, Karina Nordhaug, og Trine Lundberg.

Faste møter (personal/leder) holdes minst: 2 ganger pr år. Ofte ved behov. I møtene diskuteres aktuelle saker og problemer, også miljø, fiskevelferd og fiskehelse. Referater og handlingsplaner fra disse møtene er en viktig del av bedriftens dokumentasjon av IK - Akvakultur. De skal arkiveres.

Møtene ledes av: Johannes Arvesen/Tore Lundberg eller Lars Berg.

6. Risikostyring

6.01 Metode, struktur og dokumentasjon

Kleiva Fiskefarm AS og Gratanglaks AS skal kartlegge farer og problemer. Vi skal vurdere risiko og utarbeide planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Hensikten er å dokumentere at vi kontinuerlig vurderer risiko og innfører tiltak for å forbedre innsatsen i forhold til det ytre miljø, fiskehelse og fiskevelferd, dyrevelferd, anleggshavari og rømming av fisk. HMS er beskrevet nærmere i kapittel 4.2 og 4.3. Driftssjef Lars Berg er ansvarlig for at handlingsplanen følges opp og at tidsfristene overholdes.

Gratanglaks AS og Kleiva Fiskefarm AS gjennomfører løpende risikovurderinger innenfor flere risikoområder. Vi bruker verktøyet Whatif, som er en web basert løsning for risikostyring. Ved hjelp av score og fargekoder, samt kalender og løsning med tiltaksplaner er verktøyet dynamisk i bruk. Verktøyet sikrer at risikostyringen er tilgjengelig og oversiktlig, både for organisasjonen som helhet, og for enkeltlokaliteter. HMS ivaretas med samme verktøy, og er også beskrevet nærmere i kapittel 4.2 og 4.3. Verktøyet er nytt pr februar 2016, og skal være gjenstand for endringer i bruk og oppbygging. Dette vurderes fortløpende og ivaretas blant annet ved gjennomgang på Site Training, to ganger i året.

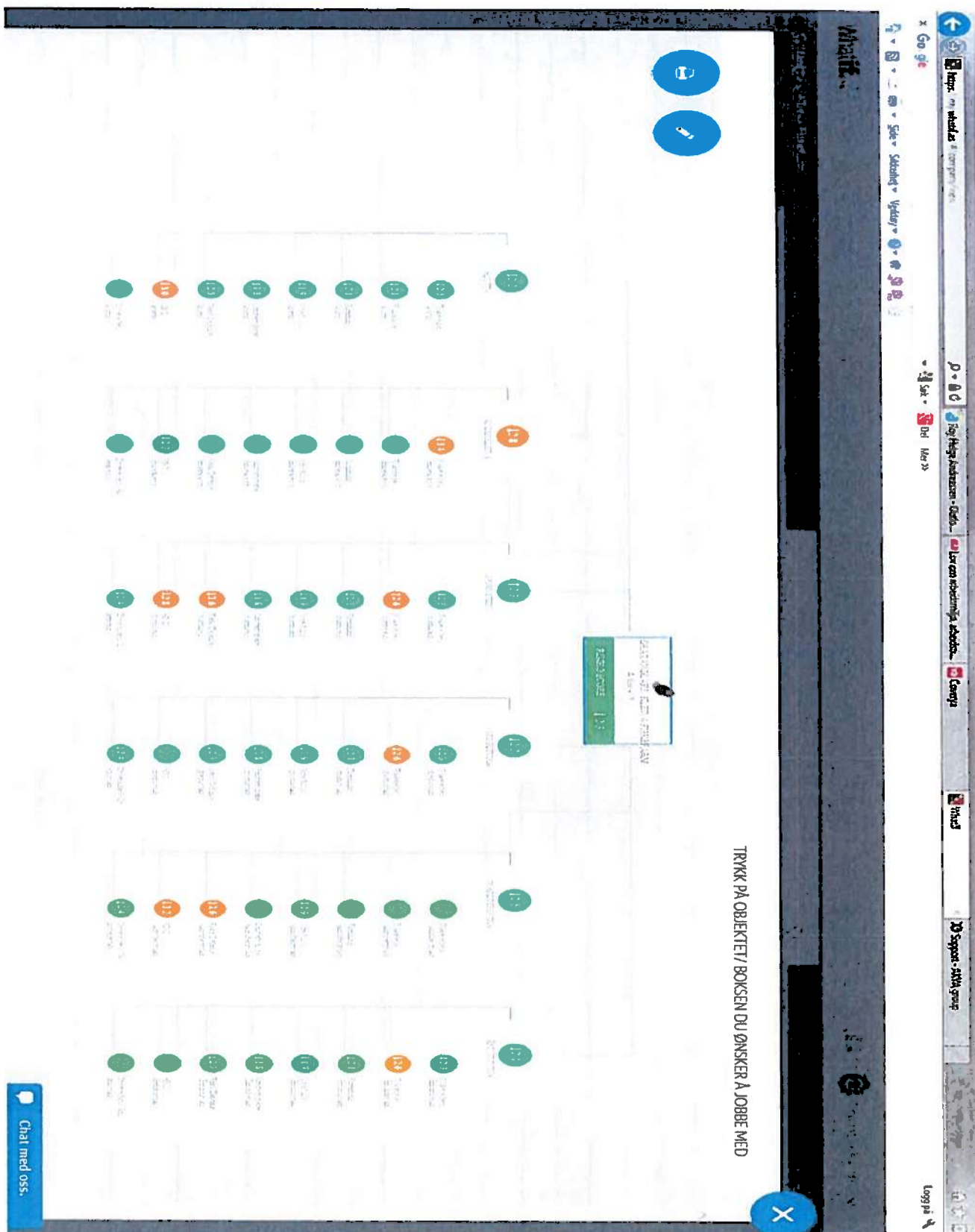
Risikoscoren for organisasjonen er tilgjengelig i KSH som kopi fra webløsningen. I tillegg er den alltid oppdatert på web, og vil således gi den best oppdaterte statusen der. Ved gjennomgang er det mest oversiktlig og praktisk å bruke web-løsningen for detaljert informasjon om de enkelte risikovurderingene. I tillegg vil alltid den siste risikovurderingen, på tema og lokalitet, være i dokumentform i KSH.

De enkelte detaljerte risikovurderingene med eventuelle tiltaksplaner finnes i kapittel 4.2 og 4.3 for HMS, og i kapittel 30 for alle andre tema. Dette i tillegg til web-løsningen.

6.02 Risikoscore for organisasjonen

<https://my.whatif.as/#/company/view> (Link til oppdatert Risikoscore i organisasjonen)

6.03 Food Defence (Matvaretrygghet)

(Utdrag fra 6.50 Miljørapporten)

I media settes det stadig ut spørsmål om mattrygghet. Er laksen trygg å spise? Vi i Gratanglaks AS og Kleiva Fiskefarm AS er opptatt av at maten vi produserer skal være trygg å spise. Den skal være sporbar fra egg til konsument. Vår produksjon er underlagt strenge kontroller og grenseverdier. Biologiske og kjemiske stoffer i matvarer blir vurdert systematisk gjennom produksjonen. Vi er underlagt mange krav og forskrifter som går på mattrygghet. Mattilsynet tar ut prøver som blir analysert av NIFES.

All informasjon om laksen fra Kleiva Fiskefarm og Gratanglaks blir registrert i produksjonsstyringssystemet Fishtalk. Fiskens opphav, fôr som er benyttet, vaksiner og eventuelle behandlinger registreres her.

Kleiva Fiskefarm og Gratanglaks kjører springstester minst 2 ganger årlig for å kontrollere og sikre at sporing fungerer og vil fungere i en situasjon der tilbaketrekking av produkt kan være nødvendig. Vi har laget egne prosedyrer på tilbaketrekking og varsling og øver på dette jevnlig.

Målet er at med en slik internkontroll vil vi kunne forbedre vår organisasjon, samt forhindre at kunder mottar laks som ikke holder den kvalitet vi lover.

Vannkvalitet i settefiskanlegget

Vannkvalitet har alt og si i forhold til fiskens vekst og trivsel. I tillegg til anleggets egen kontinuerlige sjekk av miljøparametere tar Gratangen kommune ut prøver systematisk gjennom året for å sjekke at det ikke har for høyt bakterienivå, samt har den kvaliteten som er forventet. I anlegget blir vannet for sikkerhets skyld filtrert og renset.

Settefiskanlegget er pålagt å ta ut MOM-B undersøkelser ved utslippspunkt. Siste MOM-B viste tilstand 1 ved utslippspunkt Astafjord Slakteri AS. Beste karakter.

Mattrygghet:

Oppdrettsfisker får et fôr som er best mulig tilpasset dens behov for ernæring. I vill tilstand spiser laksen sild, lodde, blekksprut og forskjellige krepsdyr. Fôret til oppdrettslaksen er satt sammen slik at det ivaretar fiskens behov for proteiner, fett, karbohydrater, vitaminer, mineraler og pigment.

Marine råvarer er en knapphetsfaktor og det har vært nødvendig å ta i bruk protein og fett kilder fra vegetabiliske råvarer. Det er ikke bærekraftig å kun benytte marine råvarer.

Fôrprodusenter er veldig nøye med å velge ut råstoffer til sitt fôr. De følger strenge regler og bestemmelser i forhold til hvilke fiskeslag som benyttes, samt at råstoffet skal komme fra bærekraftige og kvote regulerte fiskerier.

Kjemikaliebruk og avfallshåndtering

Kleiva Fiskefarm og Gratanglaks har som mål å redusere bruk av kjemikalier og legemidler. I forhold til å kunne bekjempe lakselus er vi på tross av ikke medikamentelle metoder nødt til å benytte reseptbelagte legemidler for å ta ned lusnivåene i perioder. Vaksiner og bedøvelsesmidler ser vi på som helt essensielle og vil benytte for å gi fisken et best mulig immunforsvar, samt av fiskevelferdsmessige årsaker.